

کتاب‌شناسی

شادروان پروفیسور عبدالجواد فلاطوری

محسن محمدی فشارکی

غرب به تحصیل فلسفه و جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و اسلام‌شناسی از منظر غربیان به آلمان رفت. پس از آن مدتی (۱۹۶۱-۱۹۶۴) برای تدریس زبان فارسی با دانشگاه هامبورگ همکاری کرد و در سال ۱۹۶۲ رساله دکتری خورش را با عنوان «فلسفه اخلاق کانت» به پایان رساند و از سال ۱۹۶۴ به بعد مدرس زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کلن بود.

فلاطوری در سال ۱۹۷۳ رساله استادی خویش «تحول بنیادی فلسفه یونان در پرتو اندیشه اسلامی» را به انجام رساند و در سال ۱۹۷۵ به عضویت شورای علمی دانشگاه کلن پذیرفته شد و رسماً به عنوان «استاد» تصدی کرسی اسلام‌شناسی دانشگاه کلن را بر عهده گرفت و تا زمان بازنشستگی (سال ۱۹۹۱) به تئج و تدریس پرداخت.

مرحوم فلاطوری با افتتاح کتابخانه شیعه در بخش شرق شناسی دانشگاه هامبورگ، سنگ بنای یک مرکز علمی برای شناخت شیعه را گذاشت و شخصاً کتاب‌های آن کتابخانه را از ایران و جاهای دیگر تهیه کرد که در نوع خود یکی از مهم‌ترین کتابخانه‌های شیعی خارج از ایران محسوب می‌شود و فهرست چندجلدی آن کتابخانه موجود است.

پروفیسور فلاطوری در سال ۱۹۷۸ م آکادمی علوم اسلامی را ایجاد کرد و هدفش از آن در درجه اول گفت و گوی بین ادیان بود تا بتواند تصویر اسلام را که در اروپا به نوعی وارونه جلوه داده می‌شود، اصلاح کند. برای تحقق این هدف با سخنرانی‌ها، چه

انگیزه اولیه نگاشتن این کتاب‌شناسی، معرفی کتب و مقالات مرحوم فلاطوری برای محققین است و عامل دوم آن بود که آقای ناصرالدین انصاری در بخش «درگذشتگان» مجله آینه پژوهش (سال هفتم، شماره ۴۱، ص ۱۲۰) مرقوم فرموده بودند که کتاب‌های وی بسیار است، اما از نام آنها اطلاع دقیقی در دست نیست.

*

زندگی

شادروان پروفیسور دکتر عبدالجواد فلاطوری در ۲۹ دی ماه ۱۳۰۴ ش مطابق با ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۴۳ ه. ق. در شهر اصفهان دیده به جهان گشود.

او که از نوادگان حکیم فرزانه مرحوم آخوند ملا اسماعیل اصفهانی-استاد حاج ملاهادی سبزواری- به شمار بود و از محضر استادان گراندگری چون حاج شیخ محمدتقی قمشه‌ای و آیه‌الله حاج شیخ محمدتقی شاه‌آبادی در تهران، و از مجلس درس دانشمندانی همچون ادیب نیشابوری، حاج شیخ محمدرضا ترابی خراسانی، آقا شیخ هادی کدکنی نیشابوری، حاج محمدرضا کلباسی و حجة الاسلام موجد، حاج شیخ هاشم مدرس قزوینی در شهر مقدس مشهد بهره‌ها برد.

در ۲۴ سالگی از حاج شیخ محمدرضا کلباسی اجازه روایت و اجتهاد گرفت و همزمان با تحصیل در علوم دینی موفق به اخذ لیسانس از دانشکده معقول و منقول تهران شد.

از سال ۱۹۵۴ م برابر با ۱۳۳۳ ش، برای آشنایی با فلسفه

از طریق کنفرانس‌ها و چه از بخش پروژه‌های کتب درسی، به تصحیح مطالب اسلامی کتب آموزشی آلمانی پرداخت. وی با مجامع علمی ایران نیز بی‌ارتباط نبود که حاصل آن مقالات و مباحثه‌هایی است که در مجلات مختلف آمده است.

فلاطوری در ۹ دی ماه ۱۳۷۵ ش در ۷۱ سالگی هنگام تدریس در آلمان درگذشت و در ۲۱ دی ماه ۱۳۷۵ در تکیه «فاضل» زادگاهش اصفهان به خاک سپرده شد.

*

مصاحبه‌ها

۱. «رابطه دین و فلسفه» (مصاحبه با مجله دانشگاه انقلاب)، دانشگاه انقلاب، دوره جدید، تابستان و پاییز، ۱۳۷۲، ش ۹۸ و ۹۹، ص ۳۹-۵۳؛ و نیز در: ضرورت تبادل و کلید تفاهم فرهنگ‌ها، انتشارات دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۷ ش، ص ۴۵-۶۱.

۲. «برای عرضه به غرب چه داریم؟ با کدام شیوه؟»، کیهان فرهنگی، سال اول، ۱۳۶۳ ش، ۳، ص ۱۸-۳ و نیز میراث ماندگار (مجموعه مصاحبه‌های سال اول و دوم کیهان فرهنگی)، تهران، مؤسسه کیهان، چاپ دوم، پاییز ۱۳۶۹ ش، ص ۲۵-۴۲ و نیز در: ضرورت تبادل و کلید تفاهم فرهنگ‌ها، ص ۳-۴۵.

درباره او

۱. جعفری، سید محمد مهدی. پروفیسور فلاطوری، طبعی والا، همتی بلند و دلی دردمند، روزنامه اطلاعات، ۲۹ دی ۱۳۷۵ ش.
۲. اعوانی، شهین. سخنرانی در مراسم بزرگداشت پروفیسور فلاطوری در آلمان، روزنامه اطلاعات، ضمیمه ۲، ۵۴، اسفند ۱۳۷۵ ش.

۳. فلاطوری نامه. (یادنامه بزرگداشت پروفیسور عبدالجواد فلاطوری)، کلن (آلمان)، اوت ۱۹۹۸ م، (مردادماه ۱۳۷۷ ش)، ۲۷۱ ص، رقی، مصور؛ مجموعه‌ای است از دوازده مقاله از دوستان و همکاران مرحوم فلاطوری در دانشگاه کلن در گرامیداشت ایشان و ترجمه بخشی از مقالات وی.

ارجمند، امیر. سخنرانی در مراسم بزرگداشت پروفیسور فلاطوری در آلمان، روزنامه اطلاعات، ضمیمه، مورخ ۲۹ و ۳۰ بهمن و اسفند ۱۳۷۵ ش.

۴. محقق، مهدی. فلاطوری هم رفت، روزنامه اطلاعات، ۲۴ دی ماه ۱۳۷۵ ش، ص ۴.

۵. شریعت، محمدجواد. فلاطوری، فردی از سلاله حکمت، میراث جاویدان، سال پنجم، ش ۳ و ۴.

۶. حکیمی، ابوالفضل. گزارشی به نقل از ایشان درباره فلاطوری، روزنامه اطلاعات، ۱۸ دی ماه ۱۳۷۵.

۷. دیم، ورنر (Werner Diem). سخنرانی درباره زندگی، دوران تحصیل و فعالیت‌های علمی مرحوم فلاطوری، فلاطوری نامه، ص ۱۱-۱۷، (ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه).

۸. حاج حسینی، مرتضی. در جست‌وجوی فلاطوری از اصفهان تا هامبورگ، ضرورت تبادل و کلید تفاهم فرهنگ‌ها، ص هفت-نوزده.

۹. بیانیة اولریش ماتس (Ulrich mats). رئیس دانشگاه کلن (به مناسبت درگذشت مرحوم پروفیسور فلاطوری)، فلاطوری نامه، ص ۱۸-۲۳، (ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه).

۱۰. شیمل، آنه ماری (Anne marie Schmmel). سخنرانی در مراسم بزرگداشت پروفیسور فلاطوری، فلاطوری نامه، ص ۱۸-۲۳، (ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه).

۱۱. توروشکا (Tworaschka). سخنرانی درباره دوستی و همکاری خود با مرحوم فلاطوری در امر تدوین اسلام در کتاب‌های درسی مدارس آلمان، فلاطوری نامه، ص ۲۴-۳۶، (ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه).

۱۲. گزل، شتفانی (Stefanie Gsell). (استاد سخنران به نمایندگی از دانشجویان درباره مقام علمی و اخلاقی استاد)، فلاطوری نامه، ص ۳۶-۳۸، (ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه).

۱۳. باخم، کاترین و. (Katrin Dorothea Bachem). از دانشجویان پروفیسور فلاطوری، سخنرانی درباره شخصیت ایشان، فلاطوری نامه، ص ۳۸-۴۱، (ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه).

۱۴. ضرورت تبادل و کلید تفاهم فرهنگ‌ها. دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۷ ش، مجموعه مقالات و مصاحبه‌های مرحوم عبدالجواد فلاطوری و مباحثات فلسفی ایشان با مرحوم علامه طباطبایی.

*

۱. این کتاب که حقیر مسئولیت گردآوری و ویرایش آن را به عهده داشت، به مناسبت «کنگره بزرگداشت شادروان فلاطوری» (اصفهان، ۲۴ و ۲۵ شهریورماه) فراهم گردید و عنوان آن را نیز «نامه فلاطوری» انتخاب کردم که در داخل کتاب در صفحات زوج نیز همین نام خورده است، ولی در آخرین لحظات، شتابزده، عنوان طولانی «ضرورت تبادل و کلید تفاهم فرهنگ‌ها» را که نام یکی از مقالات بود و بیانگر موضوع کتاب نیست، برگزیدند و عناوین چند صفحه را نیز تغییر دادند که خود باعث آشفتگی بیشتری شد.

فرهنگی، تهران، ۱۳۶۳ش؛ و نیز در: ضرورت تبادل کلید تفاهم فرهنگ‌ها، ص ۱۴۶-۱۶۰.

۶. تحقیق عقاید و علوم شیعی: یادنامه علامه امینی (مجموعه مقالات تحقیقی به اهتمام سید جعفر شهیدی و محمدرضا حکیمی، کتاب اول، تهران، ۱۳۵۲ش، ص ۴۳۱-۴۴۸؛ و نیز در: ضرورت تبادل کلید تفاهم فرهنگ‌ها، ص ۱۳۱-۱۴۵؛ و نیز در: هزاره شیخ طوسی (شامل مقاله‌ها و خطابه‌های تحقیقی درباره شخصیت شیخ طوسی) به اهتمام علی دوانی، تهران، ۱۳۴۹ش، ص ۱۵۸-۱۶۷.

۷. روش ابتکاری مهندس بازرگان در پژوهش‌های قرآنی: مجله کیان، ش ۲۸، این گفتار متن سخنرانی پرفسور فلاطوری است که در تالار بزرگ کتابخانه مرکزی شهر کلن در روز شنبه ۳۰ دی ماه ۱۳۷۴ش ایراد شده است.

۸. در صحنه کنونی نبرد عقاید، ضامن پایداری هر عقیده‌ای جهانی شدن آن می‌باشد. فلاطوری نامه، ص ۴۶-۷۵.

۹. نظری اجمالی بر فضای سیاسی، علمی، فرهنگی و اجتماعی و ملی ایران در عصر فردوسی، فلاطوری نامه، ص ۷۶-۹۲.

۱۰. آیا اسلام با سکولاریسم (دنیوی‌گری) سازگار است؟ فلاطوری نامه، ص ۹۳-۱۳۲، اصل مقاله به زبان آلمانی است و توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه ترجمه شده است.

۱۱. اسلام امروز و رابطه آن با شرق و غرب. فلاطوری نامه، ص ۱۳۳-۱۵۱، ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه.

۱۲. تأویل علمی گفتگو از دیدگاه اسلامی. فلاطوری نامه، ص ۱۵۲-۱۸۳.

۱۳. حجیت اصل عقل در استنباط احکام شرعی در مذهب شیعه. فلاطوری نامه، ص ۱۸۶-۲۲۳، ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه.

۱۴. تجربه زمان و تاریخ‌نگری در اسلام. فلاطوری نامه، ص ۲۴۰-۲۵۸، ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه.

۱۵. آیا مسیحیان و مسلمانان با وجود اشتراکات فراوانشان از درک یکدیگر عاجزند؟ فلاطوری نامه، ص ۲۲۴-۲۳۹، ترجمه توسط فراهم‌کنندگان فلاطوری نامه.

۱۶. رودی باریت خاورشناس معروف آلمانی درگذشت. کیهان فرهنگی، سال اول، ش ۳، خرداد ۱۳۶۳، ص ۴۵.

۱۷. نظر فارابی درباره تبادل فرهنگ‌ها. ابونصر فارابی (مجموعه خطابه‌های تحقیقی)، به کوشش ایرج افشار، تهران، کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران، ۱۳۵۴ش، ص ۳۸-۴۲؛ و نیز در: ضرورت تبادل و کلید تفاهم فرهنگ‌ها، دانشگاه اصفهان، ص ۱۰۵-۱۱۹؛ و نیز در: نامه فرهنگ، سال چهارم، ۱۳۷۳، ش ۲ و ۳.

کتاب‌ها (ترجمه، تصحیح و تالیف)

۱. تاریخ ایران در قرون نخستین اسلامی: برتولد اشپولر، ترجمه از آلمانی: عبدالجواد فلاطوری، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۲ج، چاپ اول ۱۳۴۹ش، چاپ سوم ۱۳۶۹ش.
۲. جبهه آزاد: درباره مصلح مسلمان سید جمال الدین اسدآبادی، تهران، ۱۳۲۳ش، (۹۷-۱۸۳۸م).
۳. نصاب آموز: (لغت نامه فارسی-عربی برای مدارس): تهران، ۱۳۳۱ق.

۴. مشاعر ملاصدراي شیرازی (۱۹۴۲م)، شرح و ترجمه از عربی به فارسی، تهران، ۱۳۳۲ق.

۵. کتاب الخمسين مسئله فی کسر المنطق: ابونجاة الفرید، به اهتمام عبدالجواد فلاطوری، (مجموعه متون و مقالات تحقیقی، به اهتمام دکتر مهدی محقق و توشی هیکو ایزوتسو، تهران، مؤسسه مطالعات اسلامی، دانشگاه مک گیل کانادا، ۱۳۵۳ش، ص هفت-یازده و ۱۱-۶۰.

*

مقالات

۱. اسلام در مدارس آلمان. کیهان فرهنگی، سال سوم، ش ۳، خرداد ۱۳۶۳، ص ۲۸-۳۰ و نیز در: ضرورت تبادل کلید تفاهم فرهنگ‌ها، دانشگاه اصفهان، ص ۳۰-۱۲۱.

۲. اندیشه فلسفی بیرونی بر اساس اصل تکامل تدریجی: یادنامه بیرونی، تهران، ۱۳۵۳ش، ص ۵۱۱-۵۲۵ و نیز در: ضرورت تبادل کلید تفاهم فرهنگ‌ها، ص ۱۶۲-۱۷۱، گفتار حاضر متن سخنرانی پرفسور فلاطوری است که در روز شنبه ۳۱ شهریور ۱۳۵۲ش ایراد شده است.

۳. ضرورت تبادل کلید تفاهم فرهنگ‌ها: کیهان فرهنگی، سال اول، ش ۳، خرداد ۱۳۶۳، ص ۱۶-۱۷؛ و نیز در: ضرورت تبادل کلید تفاهم فرهنگ‌ها، دانشگاه اصفهان، ص ۶۳-۶۸.

۴. دو اندیشه شرق و غرب: مقالات و بررسی‌ها، ش ۳۵ و ۳۶، ۱۳۶۰ش، ص ۱۲۷-۱۵۱؛ و نیز در: ضرورت تبادل کلید تفاهم فرهنگ‌ها، ص ۶۱-۶۹.

۵. تحول بنیادی فلسفه یونان در پرتو اندیشه اسلامی: یادنامه علامه طباطبایی، مؤسسه مطالعات و تحقیقات

مباحثات با علامه طباطبایی و دیگران

بخشی از مباحثاتی که مرحوم فلاطوری آنها را برای محققان، مفید می‌دانست مربوط به اختلاف ایشان با مرحوم علامه طباطبایی (ره) در باب حرکت جوهری بود که عده‌ای دیگر از محققان نیز در آن بحث شرکت کردند. این مباحث با نقد مرحوم فلاطوری: «انتقاد بر یادنامه ملاصدرا» (راهنمای کتاب، سال چهارم، ش ۱۰، ۱۳۴۰ ش، ص ۹۱۳-۹۱۴) آغاز شد که به نقد مقاله‌ای از مرحوم علامه طباطبایی (ره) در یادنامه ملاصدرا (دانشکده معقول و منقول، تهران، ۱۳۴۰ ش، ص ۱۵-۱۶) پرداخته بود؛ پس از آن پاسخ مرحوم علامه طباطبایی (راهنمای کتاب، سال پنجم، ش ۱، ۱۳۴۱ ش، ص ۲۹-۳۲)، و سپس مقاله آقای امیر دانا سرشت (راهنمای کتاب، سال پنجم، ش ۶، شهریور ۱۳۴۱ ش، ص ۴۸۳-۴۸۸) به جانبداری از مرحوم فلاطوری و آن‌گاه مقاله مرحوم فلاطوری (راهنمای کتاب، سال پنجم، ش ۹ و ۸، آبان و آذر ۱۳۴۱ ش، ص ۸۰۷-۸۰۸) در توضیح و تحریر بحث «تحریر محل نزاع»، و در ادامه مقاله استاد سید جلال آشتیانی (راهنمای کتاب، سال ششم، ش ۱ و ۲، فروردین و اردیبهشت ۱۳۴۲ ش، ص ۸۲-۸۸) در پاسخ به انتقادات آقای اکبر دانا سرشت، و گفتار حمید شمس‌المعالی (راهنمای کتاب، سال پنجم، ش ۱۱ و ۱۲، ۱۳۴۱ ش، ص ۹۹-۱۰۰) باز هم در اشکال به نظر آقای دانا سرشت و آن‌گاه پاسخ آقای دانا سرشت (راهنمای کتاب، سال ششم، ش ۴ و ۵، مرداد ۱۳۴۲ ش، ص ۲۹۸-۳۰۴) و مجدداً پاسخ علامه طباطبایی (راهنمای کتاب، سال هفتم و هشتم، ش ۱، ۱۳۴۳ و ۱۳۴۴ ش، ص ۱۸۹-۱۹۶). در انجام این بحث با ارزش باید گفت به جهت دامنه دار شدن بیش از حد آن، و حتی در مواردی خروج از مسیر اصلی، در نهایت در شماره هشتم از سال ششم راهنمای کتاب، ص ۶۰۳ رشته بحث به صلاحدید مسئولان وقت آن مجله قطع شد که این انقطاع ناگهانی بحث آن هم در زمانی که به زعم شادروان فلاطوری-موجب می‌شد تا «دو نوع طرز اندیشه را در مقابل هم قرار گرفته و پایه زنده‌ای برای فلسفه در ایران گردد»، ایرادات و اعتراضات برخی از خوانندگان ادامه بحث را در پی داشت؛ بنابراین مجله راهنمای کتاب در راستای احترام گذاشتن به خواسته‌ها و عقاید خوانندگان خود، مقاله علامه طباطبایی را پس از وقفه‌ای طولانی چاپ نمود، و متأسفانه آن شور و حرارت اولیه در پاسخ دهندگان از میان رفت و مباحثات ادامه نیافت؛ مجموعه آن مقالات و مباحثات در ضرورت تبادل و کلید تفاهم فرهنگ‌ها، ص ۱۸۱-۲۹۱ آمده است.

۱. [انتقاد بر] یادنامه ملاصدرا. راهنمای کتاب، سال چهارم، ش ۱۰، دی ماه ۱۳۴۰ ش، ص ۶۱۴-۶۲۳؛ و نیز: ضرورت تبادل و کلید تفاهم فرهنگ‌ها، دانشگاه اصفهان، ص ۱۹۵-۲۰۵.
۲. درباره حرکت جوهری. راهنمای کتاب، سال پنجم، ش ۸ و ۹، آبان و آذر ۱۳۴۱ ش، ص ۸۰۷-۸۰۸.
۳. مقصود از تحقیقات علمی. راهنمای کتاب، سال پنجم، ش ۸ و ۹، آبان و آذر ۱۳۴۱ ش، ص ۶۷۶-۶۸۳؛ این مقاله در دو قسمت چاپ شده است، قسمت دوم: راهنمای کتاب، سال پنجم، ش ۱۰، دی ماه ۱۳۴۱ ش، ص ۸۵۴-۸۶۳.
۴. تذکر به ناقدان انتقاد بر یادنامه ملاصدرا. راهنمای کتاب، سال ششم، ش ۸، آبان ۱۳۴۲ ش، ص ۶۰۳.

مقالات و کتاب‌ها به زبان آلمانی (ترجمه و تالیف)

۱. حجیت عقل در استنباط احکام شرعی در مذهب شیعه: Die Vernunft als Letztbegründung des Rechts in der Schiitischen Lehre In: Archiv für Rechts-und Sozialphilosophie XLV/3. Luchterhand Verlag Neuwied/Rh. 1959, s369-388.
۲. تفسیر اخلاق کانت در پرتو احترام (رساله دکتری)، بن ۱۹۶۵ Zur Interpretation der Kantischen Ethik im Lichte der Achtung, Diss. Bonn 1965.
۳. شیعه اثنی عشری از دید یک مسلمان شیعه (در رساله یادبود ورنر کاسکل Werner Caskel)، لیدن ۱۹۶۸ م. Die Zwölfer-Schia aus der sicht eines shiiten: probleme ihrer Untersuchung In: Festschrift Werner Caskel. Leiden 1968, ms62-95.
۴. فخرالدین الرازی، نقدی بر منطق در یادنامه ایرانی مینورسکی، تهران ۱۹۶۹ م (به زبان آلمانی).
۵. اهمیت شیعه پژوهی در علوم اسلامی، به انضمام گزارشی درباره تحقیقات شیعی در کلن: در مجله ZDMG، هفدهمین کنگره شرق شناسان در Würzburg ۱۹۶۸ و یسبادن ۱۹۶۹:

den monotheistischen Religionen, hrsg. Zusammen mit Walter Strolz u.a, Freiburg/Base/Wien/1976. Darin: Wie ist menschliche Gotteserfahrung trotz des strengen islamischen Monotheismus möglich?, s.45-59.

۱۲. طرح برنامه شیعه پژوهی به انضمام گزارشی درباره کتابخانه شیعه در کلن:

Programmierung für die Schia-Forschung mit einem Bericht über die Kölne Schia-Bibliothek. In: ZDMG Sonderdruck, Supplement III, 1, XIX. Wiesbaden 1977, s.367-373.

۱۳. درباره اقتصاد در اسلام:

über die Geldwirtschaft im Islam: In: Capital 10/1979, S.226.

۱۴. دانشجویان ایرانی خارج از کشور پشتیبان انقلاب در ایران بودند:

Die persischen Studenten im Ausland waren das Rückgrat der Revolution im Inland. In: HPI-Hochschulpolitische Informationen 4/1979, S.3.

۱۵. محمد (ص) عفو، و نه انتقام را تبلیغ می کند:

Muhammad perdigt Vergebung nicht Rache. In: Die welt 144/23, 1979, S.18.

۱۶. زمینه های فرهنگی و دینی حوادث ایران:

Die Kulturellen und religiön Hintergründe der Ereignisse im Iran, bearbeitet und zitiert in: Der Spiegel 4/22. 1, 1979, 33.Jg, unter dem Titel Die Heimat von Ausbeutern reinigen, S.94-109.

۱۷. انگیزه های وجودی احیاء اسلام:

Existentielle Motive der Reislamisierung, bearbeitet und zitiert in: Der Spiegel 7/1979, 33. Jg, unter dem Titel Wenn der Teufel geht, Kommt der Engel, S.1012-112.

۱۸. درباره نجات اسلام:

Zur Rettung des Menschen, (Dialog der Religionen) Islam, Judentum und Christentum vor neuen Aufgaben. In: Publik Forum 3/9. 2., 1979, 8.Jg.

۱۹. دانشگاه های ایران و انقلاب:

Die persischen Universitäten und die Revolution, veröffentlicht als Leitartikel Hochschulen waren die Keimzellen der persischen Revolution. In: Hochschulpolitische Informationen 4/23. 2.1979, 10.Jg.

Die Bedeutung der Schia-Forschung für die islamischen-Wissenschaften. Samt einem Bericht über, die Schia Forschung in Köln In: ZDMG Supplemental I. Vorträge des XVII. Deutschen Orientalistentages in Würzburg-1968, Teil 2. Steiner Verlag Wiesbaden., 1969, s604.

۶. تکیه گاه مقدسی برای آدمیان:

Einheiliger Halt für alle Menschen, S. 42-44y Der Islam Müßt auch dem Atheisten, s.61-63. In: Glauben alle an denselben Gott? Hrsg.v. E.Wrich Boyens, Kreuz-Verlag Stuttgart, (Rote Reihe Band 24), 1. Auflage 1969.

۷. مقدمه ای بر آموزش زبان فارسی:

Einführungskurs in die persische Sprache, Hrsg: Deutsche Stiftung Für Entwicklung sländer, (heute: Deutsche Stiftung Für internaionale Entwicklung, Bad Honnef), Köln 1971.

۸. تحول بنیادی فلسفه یونانی در پرتو اندیشه اسلامی

(رساله استادی):

Umgestaltung der griechischen philosophie durch die islamische Denkweise. Habilitationsschrift. Köln 1973.

۹. ابونجاة الفرید: کتاب الخمسین مسئله فی کسر المنطق

(ترجمه به آلمانی):

Beitäge zu verschiedenen Stichiedenen, In: Lexikon der Islamischen Welt. 3Bde., Hrsg.: K. Kreisery W. Diem H.G. Majer. Verlah W. Kohlhammer, Stuttgart/Berlin Köln/Mainz 1974.

۱۰. اعتقاد به خدای واحد، ادراک خداوند در مسیحیت و اسلام:

Glauben an den einen Gott. Menschliche Gotteserfahrung im Christentum und im Islam, hrsg. zusammen mit Walter Strolz u.a., (Veröffentlicheungen der Stiftung Oratio Dominica) Freiburg Basel/Wien 1975 Darin: Zeit und Geschichtserfahrung im Islam, s85-101.

۱۱. سه راه به سوی خدای واحد:

Drei Wege zu dem einen Gott-Glaubenserfahrung in

۲۰. ساختار دولت نوین ایران این گونه بایستی باشد:
So soll das neue iranische Staatsgebäude aussehen. In: 1 Die Wilt 12.7.1979, S.
۲۱. اسلام در گفتگوی دوجانبه:
Islam im Dialog, Aufsätze von A. Falaturi, Hrsg. V. Islamische Wissenschaftliche Akademie. V, Köln 1979.
۲۲. روی دیگر تحول و توسعه به بیراهه رفته:
Kehrseite der fehlgelaufenen Entwicklung. In: Auslandskurier-Diplomatischer Kurier 5/1980, S.22-23.
۲۳. آمادگی مردم ایران برای پذیرش مذهب شیعه در دوره صفویه:
Die Vorbereitung des Iranischen Volkes für die Annahme der Schia zu Beginn der Safawidenzeit. In: Die islamische Welt zwischen Mittelalter und Neuzeit. Festschrift für Hans Roobert Roemer. Beirut Texte und Studien, Band, 22, Beirut 1979, S.132-145.
۲۴. دانشجویان در ایران چه می کنند؟:
Was machn die Studenten im Uran?. In: Hoschschulpolitische Informationen 1/1980.
۲۵. اسلام-دینی یا تعهد اجتماعی و سیاسی:
Der Islam-dine Religion mot gesellschaftlichem und politischem Engagement. In: Beiträge zur Konfliktforschung, 1/1980. Köln, S.49-70.
۲۶. رویه های حقوقی و حقوق جزا در اسلام:
Rechtstraditionen und Strafrechtsjustiz im Islam. In: Im Namen Allahs. Der Islam-eine im Religion Aufbruch: Ullstein-Verlag, 2.Aufl. 1980, S.59-6.
۲۷. جامعه ایران تحت نفوذ فرهنگ غرب:
Die iranische Gesellschaftliche Wirklichkeit. In: SOWI. Sozialwissenschaftliche Informationen für. Unterricht und Studium, Hrsg. V.Max Planck-Institut für Geschichte in Göttingen 2/April 1981, Jg 10, S.57-64.
۲۸. یادداشت های تاریخی و سیاسی درباره طرح قانون اساسی جدید ایران:
Historische und politische Bemerkungen zum Entwurf der neuen iranischen Verfassung. In: Zeitgenössiche Rechtskonzeption. ARSP, Supplementa, Vol.I, part.2 Steiner-Verlag Wiesbaden 1982, S.87-92.
۲۹. سنت پیامبر اسلام محمد به مثابه اساس حقوق اسلامی:
Die Sunna des Propheten Muhammas als Grunslage des
۳۰. مسلمانان در بین مسیحیان:
Muslime unter Christen, Beitrag der Christen und Muslime, niteinander ins Gespräch zu. Kommen. In: Entwurf, Religionspädagogische Mitteilungen 3/83. Hrsg-Fachgemeinschaft evangelischer Religionslehrer in Baden Wüttemberg, S.20.
۳۱. مرگ، دادگاه الهی و معاد:
Tod-Gericht-Auferstehung in Koranischer Sicht. In: Zukunftshoffnung und Heilserwartung in. den 12monotheistischen Religionen, Hrsg. A. Falaturi, W. Strolz u.a. Weltgespräch der Religionen, Schriftenreihe zur großen ökumene, Band 9 Verlag Herder, Freiburg 1983, S.121-138.
۳۲. آمادگی و موانع در برخورد ادیان از دیدگاه اسلام:
Bereitschaft und Hemmisse in der Relionsbegegnung aus der Sicht des Islam In: Kultribegegnung in Schule und Studium, Hrsg. V. J. Lähnemann. Hamburg 1983, S.67. In:
۳۳. خدا و انسان از دیدگاه اسلام:
- Gott und Mensch aus islamischer Sicht In: Im Gespräch Islam und Christentum, Hrsg. Arabisches Kulturzentrum Köln. Köln 1983, S.57-83.
۳۴. درباره کوزانوس و اسلام:
Zum Thema "Gusanus und Islam". In: Der Friede unter den Religionen Nikolaus von Kues, Akten des Sumposiums in Trier vom, 13-15, 10, 1982, Hrsg. R-Haubst. Mitteilungen und Forschungsbeiträge der Cusanus Gesellschaft 16, S.22, 66, 172 f, 269f. 276, 278-281, 291-296, Matthias-Grünwald- Verlag Mainz 1984.
۳۵. رحمانیت خداوندی:
Die Barmherzikeit Allahs, Der Artitel wurde ins Niederlandische übersetzt (De islam, religie der barmahrtigheid). In: prana 38/1084, S.37-40.

isches Bildungswerk in der Stadt Köln, S. (Hrsg) Lindenthaler Gespräche 1979-1985, Köln 1986 55-72.

۴۱. چگونه پذیرش جهانشمول تمدن تکنیکی غرب، بر فرهنگ‌های جهان در حال رشد تأثیر می‌گذارد:

Wie wirkt die weltweite Rezeption westlicher technischer Zivilisation auf die Kulturen der Dritten Welt? In: Entwicklungspolitisches Symposium, Dokumentation S.25-31, Duisburg 1986.

۴۲. اَبوت کیهانی خداوند - بر خورد ادیان:

Universale Vaterschaft Gottes. Brgrgnung der Relegionen. Mitherausgeber, Herder, Freiburg/Basel/Wien 1987.

۴۳. شاگردان آلمانی چه چیزهایی در کلاس‌های درس درباره اسلام باید بیاموزند؟:

Was sollen deutsche Schüler im Unterricht über Muslime und Islam lernen In: Bildungsinhalt: Weltreligionen. Grundlagen and Anregungen für den Unterricht. Hrsg: M Kwiran, H. Schultze Münster 1988, S.111-116.

۴۴. مذاهب اسلامی از دیدگاه فلسفه دین:

Die islamischen Glaubenstichtungen aus religionsphilosophischer Sicht. In: Religionsphilosophie heute. Chancen und Beseurung in Philosophie und Theologie. Patmos Verlag, Düsseldorf 1988.

۴۵. اسلام تا چه اندازه تحول پذیر است:

Wie wandlungsfähig ist der Islam? In: Reinhard Kirste, paul Schwarzenau, Udo Tworuschka (Hrsg), Gemeinsam vor Gott-Religionen im Gespräch. Jahrbuch für interreligiöse Begegnung JIB, Bd. 1, Hamburg 1990.

۴۶. اسلام - فضا - تاریخ - دین:

Islam: Raum-Geschichte-Religion. Bd. 1: Der Islamische-Orient. Grundlagen zur Länderkunde eines Kulturraumes. Mitherausgeber. Köln 1990 Darin Diverse Aufsätze und Exkurse.

۴۷. امکانات و حدود گفتگوی بین فرهنگ‌ها:

Möglichkeiten und Grenzen eines interkulturellen Dialogs. In Miteinander-was sonst? Multikulturelle Gesellschaft im Brennpunkt. Hrsg: M. Klöcker, U. Tworuschka. Köln/Wein 1990, S.45-47.

۳۶. مقالاتی درباره اندیشه حقوقی اسلامی:

Beiträge zum islamischen Rechtsdenken, A. Falaturi u.a., Hrsg. Theodor Viehweg und Reinhars. May, Verlag, Wiesbaden 1985 Darin: Rechtstradition und Strafrechtsjustiz im Islam, S.32-35.

۱. تحلیل کتب تاریخی درباره اسلام

۲. تحلیل کتاب دینی پروتستانی درباره اسلام

۳. تحلیل کتاب جغرافیایی درباره اسلام

۴. تحلیل کتب مذهب کاتولیک درباره اسلام

۵. تحلیلی از خطوط آموزش و طرح تدریسی استان‌های

آلمان درباره اسلام

۶. فهرست و منابع درباره طرح کلی

Hrsg.: 1. Analyse der Geschichtsbücher zum Thema Islam (1986); 2. Analyse der Evangelischein; (Religischen Religionsbücher zum Thema Islam. (1986); 3. Analyse der Geographiebücher zum) Thema Islam. Analyse (1987); 4. Analyse der katholischen Religionsbücher zum Thema Islam (1988). Darin: verschiedene Beiträge; 5. der Richtlinien und Lehrpläne der Bundesländer zum; Thema Islam zur (1988); 6. Register und Literatur zum Gesamtprojekct (1988); 7. Nachträge 1986-1988 Analyse der Schulbücher in der Bundesrepu.

۳۷. اهمیت سیمای انسان در اسلام در آموزش و پرورش:

Die Bedeutung des islamischen Menschenbildes für Erziehung. In: Erziehung zur Kulturbegenung. Hrsg: J. Lähnemann. Hamburg 1986, S.43-50.

۳۸. ما همه به یک خدا معتقدیم - مسلمانان در آلمان:

Wir glauben an den Einen Gott. Muslime in Deutschland Tonbidschau. Berater und Hrsg. Islamische Wissenschaftliche Akademie-Verlag, Köln 1985.

۳۹. آیا فرهنگ اسلامی - شرقی می‌تواند به عبث‌گرایی ای،

از نوع غربی آن منتهی شود؟:

Könnte die islamische-motgenländische Kultur zu einem dem abensländischen "ahnelnden Nihilismus führen? In: Der Islam im Dialog mot dem Christentum. In: Katholisches Bildungswerk in der Stadt Köhn, S. (Hrsg) Lindenthaler Gespräche 1979-1985, Köln 1986 66-72.

۴۰. اسلام در گفتگوی با مسیحیت:

Der Islam im Dialog mot dem Christentum. In: Katho-